

U bent hier: [AfvalOnline](#) » [Archief](#) » [Artikelen](#):

in SHARE

Categorie: [Regels, toezicht en rechtspraak](#) | Gepubliceerd: 22 februari 2023

Vrijspraak biedt Van Puijfelik schrale troost

Tien jaar lang duurde de rechtszaak over illegale afvaltransporten tegen oudpapierhandelaar Van Puijfelik. Een zaak die met veel bombarie werd aangekondigd, waarin het milieu in het geding zou zijn, en zelfs celstraffen boven de hoofden van de verdachten hingen. En een zaak die uiteindelijk als een nachtkaars uitging, maar wel twee broers achterliet die alles zijn kwijtgeraakt.

Niet mals was de uitspraak van de rechtbank Zeeland West-Brabant in 2017. Drie leidinggevendenden van voormalig oudpapierbedrijf Van Puijfelik uit Breda kregen celstraffen opgelegd van tussen de twaalf en zes maanden. Zij werden veroordeeld voor meerdere illegale overbrengingen van afval, fraude met facturen, en het overbrengen van afval waarvoor met een verkeerde voorstelling van zaken toestemming was verkregen van de autoriteiten. Bijna vier jaar later, in december 2021, zette het Gerechtshof Den Bosch een forse streep door dat vonnis. Basis daarvoor vormde een uitspraak van het Europese Hof uit 2020. Twee van de verdachten gingen volledig vrijuit, en een derde kreeg in plaats van twaalf maanden slechts voorwaardelijk één maand cel opgelegd van het Hof. Een opmerkelijke kentering, die voor het Openbaar Ministerie (OM) duidelijk onverwacht kwam: "Het Europese Hof legde andere bewijsvoering neer in deze zaak dan het bewijs dat het OM aandroeg. Dit was in deze zaak niet te voorzien. Daarnaast is de regelgeving (in dit geval de Europese Verordening Overbrenging Afvalstoffen (Evoa) en de onderliggende regels) zeer complex, waardoor de juridische risico's ook hoog zijn. Ook is nog van belang geweest dat het onderzoek en de vonnissen van de rechtbank (uit 2017) gebaseerd waren op de toen geldende wetgeving en jurisprudentie. In 2020 was de uitkomst (het arrest) van het Europese Hof anders en resulteerde in vrijspraken."

Op het hoogtepunt besloeg de productie bij Van Puijfelik zo'n 650 kton opk per jaar.

Foto: Edwin Wiekens

Rogier Hörchner, advocaat van twee van de verdachten, de voormalige eigenaren van de papierhandel Adrie en Arthur van Puijfelik, ziet dat totaal anders: "Het was helemaal niet zo complex. De kern van deze zaak was gewoon of het oud papier voldoende gesorteerd was of niet. Wij konden aantonen dat het dat wel was." Wat hem nog altijd zeer verbaast, is de wijze waarop het OM de zaak opblies. Het bedrijf had namelijk nog nooit zelfs maar een waarschuwing gehad voor het overtreden van de Evoa-regels. "Wat was er aan deze zaak nu zo erg dat de Van Puijfeliks voor de strafrechter moesten komen? Sinds wanneer is de handel in oud papier een crimineel vak?"

Persbericht

Het ging goed met oudpapierhandel Van Puijfelik in 2011. "Ontzettend goed zelfs", vertelt Adrie van Puijfelik. "We hadden een schitterend bedrijf. In Nederland kwam er per jaar zo'n 1 Mton aan oud papier vrij, waarvan wij 400 kton deden. Samen met Peute waren wij de grootste oudpapierhandelaar in Nederland. Bijna alle gemeenten van Bergen op Zoom tot aan Utrecht waren klant bij ons, maar ook grote bedrijven als Carrefour, Jumbo, Nettorama of Albert Heijn." De activiteiten beperkten zich niet tot Nederland. Van Puijfelik importeerde oud papier uit omliggende landen, en exporteerde een aanzienlijk deel naar China, destijds een belangrijke afzetmarkt voor het materiaal. Dagelijks reden er tussen de vijftig en honderd vrachtwagens met opk het terrein van Van Puijfelik op, en op het hoogtepunt besloeg de productie zo'n 650 kton per jaar.

Dat de zaken er goed voor stonden, bleek ook uit het voornemen om het naastgelegen pand in Breda voor 5,9 miljoen euro te kopen om daar een nieuwe containerterminal te bouwen. Een eerste aanbetaling van 10 procent was al gedaan en ook de vergunning lag al klaar, toen in december 2011 plots de Vrom-Inlichtingen en Opsporingsdienst met groot vertoon een inval deed, vergezeld van Omroep Brabant. "Het OM had een persbericht de deur uitgedaan dat er bij Van Puijfelik veel geld verdiend werd met het wegmengen van huisvuil door oud papier", verklaart Hörchner de aanwezigheid van de pers, die volgens hem eerder geïnformeerd was dan hijzelf als adviseur van Van Puijfelik. Overigens zou het OM al snel terugkomen op die formulering. "Al in februari van 2012 heeft de officier van justitie aan mij schriftelijk bevestigd dat dat eigenlijk niet goed geformuleerd was, want het ging niet zozeer om het mengen van huisvuil door oud papier, maar eerder over de vraag of het oud papier wel zodanig schoon was gesorteerd dat het oud papier genoemd zou mogen worden."

‘Ernstig’

Wanneer de zaak in 2016 voor de rechter komt, zijn er in totaal zes aanklachten tegen drie verdachten: de twee eigenaren en broers Van Puijfelik en een derde leidinggevende. Alle drie worden ze verdacht van betrokkenheid bij illegale overbrengingen van afvalstoffen van Nederland naar China. Het ging bij deze transporten volgens het OM niet om de groene-lijst-afvalstof oud papier, maar om mengsels van afvalstoffen. Dit vanwege de verontreinigingen die tussen het materiaal zaten. Denk aan plastic, metalen, hout, maar ook mascarasamples, textiel of voedselverpakkingen. Hiervoor was een kennisgevingsprocedure nodig geweest (zie kader), aldus het OM. Omdat niet vooraf toestemming van de autoriteiten was gevraagd, zouden de verdachten zich schuldig hebben gemaakt aan fraude. “Het gaat hier niet om nette zakenmensen die volgens de regels de kost proberen te verdienen. De verdachten hebben opzettelijk de regels voor overbrengen van afvalstoffen met voeten getreden om geld te verdienen. Ze hebben zich niets gelegen laten liggen aan de bescherming van het milieu, zoals door de regels voor overbrenging van afval wordt beoogd. Dat is ernstig,” zei de officier van justitie tijdens de eerste inhoudelijke behandeling van de zaak voor de rechtbank Zeeland West-Brabant in 2016.

De drie rechters van die rechtbank leggen in hun vonnis begin 2017 de Evoa zeer streng uit. Volgens hen staat de Evoa geen enkele verontreiniging van het materiaal toe binnen code B3020 (de internationale code voor papier en karton), met uitzondering van aan opk inherente stoffen zoals nietjes, een paperclip of het plastic in een vensterenvelop. Omdat er in het materiaal dat Van Puijfelik naar China had gestuurd andere verontreinigingen zaten die bovendien nuttige toepassing in de weg zouden zitten, zouden de balen afval niet onder B3020 kunnen vallen. Van Puijfelik had dus vooraf toestemming van de autoriteiten moeten vragen om het materiaal naar China te sturen, in plaats van simpelweg een Bijlage VII-document in te vullen. “Belachelijk”, vindt Adrie van Puijfelik. “Heeft u thuis een rolcontainer voor oud papier? En garandeert u een jaar lang dat daar niet één stukje plastic in terecht komt?”

De uitspraak komt niet alleen hard aan bij Van Puijfelik en Hörchner, ook de branche reageert verontrust. Dit is immers wel heel andere koek dan de beleidsregel die de Inspectie Leefomgeving en Transport (destijds Vrom-inspectie) sinds 2011 hanteert: tot 2 procent stoorstoffen in het oud papier. Bovendien is die beleidsregel tot dan toe in de rechtszaal niet overeind gebleven. Zo was er de zaak van **Sita in 2008** waarin de Raad van State een vervuiling van 10 procent van het opk accepteerde, en van **Eska in 2009** waarin de Raad van State oordeelde dat er voor een norm van 7,7 procent vervuiling geen grond was. Dat Hörchner direct na het vonnis van Van Puijfelik hoger beroep aantekende, was dan ook niet verbazingwekkend.

Adrie (links) en Arthur van Puijfelik in december 2011, vlak na de inval door de Vrom-Inlichtingen en Opsporingsdienst.

Foto: Edwin Wiekens

Opk of gemengd stedelijk afval?

In hoger beroep benadrukte het OM nogmaals dat het bij de overbrengingen van afval naar China om gemengd stedelijk afval ging waarvoor een kennisgevingsprocedure nodig was geweest. De verdediging sprak dat uiteraard tegen en hield vol dat het om opk ging. Om de zaak te beoordelen verwees het Gerechtshof naar een **uitspraak van het Europese Hof uit 2020** in een zaak tussen Interseroh en de Duitse autoriteiten. Volgens het Europese Hof sluit de enkele aanwezigheid van stoffen in een mengsel van papierafval niet uit dat een mengsel toch als groene lijst kan scoren. Die stoffen mogen dan (uiteraard) niet gevaarlijk zijn, en ze mogen ook de nuttige toepassing van de afvalstoffen op milieu-hygiënisch verantwoorde wijze niet in de weg staan. Of daarvan sprake is, hangt af van de feiten, aldus het Europese Hof. Een nationale autoriteit of nationale rechter moet die feiten dan afzonderlijk beoordelen en daarover een besluit nemen. Een concreet handvat voor het Gerechtshof 's-Hertogenbosch in de zaak Van Puijfelik.

Kijkend naar het bewijsmateriaal over de inhoud van de containers van Van Puijfelik, komt het Hof bij alle transporten tot de conclusie dat hoewel er een bepaald percentage andere, niet-papiervezel-stoffen in zit, het bewijsmateriaal onvoldoende is om te bepalen of deze stoffen de nuttige toepassing van het materiaal belemmeren. Dit leidt in december vorig jaar tot vrijspraak op vier van de aanklachten rond illegale afvaltransporten voor alle drie de verdachten.

Wat is 'uitsorteren'?

Maar er waren nog twee aanklachten. Een daarvan had betrekking op een kennisgeving die het vroegere AgentschapNL in april 2011 ontving vanuit het VK. Hierop stond dat er zo'n 2 kton aan afvalstoffen naar Van Puijfelik zou worden verscheept, verdeeld over negentig vrachten. Het zou gaan om afvalstoffen afkomstig van sortering van huishoudelijke afvalstoffen, die voor 5 procent uit blik, 5 procent uit plastic en verder uit papier- en kartonproducten bestond. Dit afval zou Van Puijfelik verder bewerken en op de markt brengen. Toen AgentschapNL bij

Informerende toestemming vragen?

Volgens de Europese verordening betreffende de overbrenging van afvalstoffen (Evoa) geldt voor het grensoverschrijdend transport van afvalstoffen die op de zogenoemde 'groene lijst' staan, zoals oud papier, alleen een informatieverplichting. Dat betekent een relatief simpele procedure. Zender en ontvanger van het transport moeten een ondertekend contract hebben en een bepaald formulier, Bijlage VII, hebben ingevuld en ondertekend vóór het transport plaatsvindt. Dat is een groot verschil met de procedure voor de zogeheten oranje-lijst-stoffen, zoals gemengd stedelijk afval. Wanneer dat de grens overgaat, moet vooraf toestemming van de autoriteiten zijn verkregen voor de overbrenging. Deze kennisgevingsprocedure duurt lang (soms drie tot vier maanden) en is kostbaarder.

een medewerker van Van Puijfelik navroeg wat die bewerking precies zou inhouden, antwoordde zij dat het afval zou worden uitgesorteerd op soort en kwaliteit en daarna als grondstof vermarkt. AgentschapNL liet het bij dat mailtje en verleende de toestemming voor de transporten. Volgens het OM zou het afval vervolgens echter ongesorteerd verder zijn vervoerd naar China. Niet alle balen waren namelijk losgemaakt en mechanisch gesorteerd, sommige waren alleen visueel geïnspecteerd en in orde bevonden. Daarmee zou Van Puijfelik de toestemming voor overbrenging hebben verkregen door een verkeerde voorstelling van zaken. Tot die conclusie komt het Hof ook, maar veroordeelt alleen Adrie van Puijfelik hiervoor, omdat hij algemeen directeur was en zodoende feitelijk leiding gaf aan het strafbare feit, terwijl zijn broer Arthur eerder een meewerkend voorman was.

Ook klaagde het OM Adrie aan voor valsheid in geschrifte. Tussen 2010 en 2011 zouden er facturen naar klanten zijn verstuurd met daarop gewichten die niet overeenkwamen met het gewicht op de weegbriefjes van de goederen die in de containers waren geladen. Van Puijfelik bracht dus meer in rekening aan klanten dan wat er geleverd was. Het was een gebruikelijke werkwijze, constateert het Hof na bestudering van facturen, weegbriefjes en paklijsten, om ongeveer 1 procent per lading te veel aan gewicht te factureren. Dit is met opzet gedaan, en de verdachte heeft hiertoe opdracht gegeven, concludeert het Hof. Voor de twee bewezen aanklachten kreeg Adrie één maand voorwaardelijke celstraf opgelegd.

Alarmbellen

De uitspraak van het Hof veegde bijna alle veroordelingen en de zware straffen van de rechtbank dus van tafel. Daarvoor in de plaats kwam 'slechts' een maand voorwaardelijk. Een opluchting, zou je misschien denken, maar in de tussentijd was alles wat de broers hadden opgebouwd, weggevaagd. Uit angst geassocieerd te worden met illegale praktijken wilden klanten al snel na de inval en het persbericht van het OM in 2011 van hun contract met Van Puijfelik af. De Chinese autoriteiten trokken om dezelfde reden certificaten in die Van Puijfelik had voor de export van opk naar het land. Gevolg was dat het bedrijf niet meer zelfstandig containers kon overbrengen naar China en afhankelijk werd van marktpartijen die hogere prijzen vragen. Ondertussen stonden de containers van Van Puijfelik stil in de Chinese haven en liepen de kosten daarvan de spuigaten uit.

De dalende omzet en stijgende kosten deden alarmbellen rinkelen bij huisbankier ABN Amro. Die besloot een accountant aan te wijzen die orde op zaken moest gaan stellen. Ook eiste de bank dat de twee broers privé meetekenden voor de aankoop van het naastgelegen pand, in plaats van dit volledig via de bv te laten lopen. Hörchner: "Dat was met het mes op de keel. Gingen ze hier namelijk niet mee akkoord, dan werd hen een boete van 10 procent in rekening gebracht, omdat de koop niet doorging en dan waren ze die aanbeting van 6 ton kwijt." Ook op last van de bank werd een interimmanager aangesteld. Tot ontsteltenis van de twee broers, die nog opties zagen om delen van het bedrijf goed te verkopen, stuurde deze binnen korte tijd aan op een faillissement. "Hij heeft ons de tijd niet gegeven om de zaak te redden, en bovendien had hij totaal geen verstand van oud papier", reageert Adrie nog altijd gelaten. De curator die vervolgens de zaken moest uitzoeken, stuitte op de persoonlijke aansprakelijkheid. Adrie: "Dus die begon gelijk te hakken en dat duurde negen jaar. Sinds vorig jaar hebben we pas een officieel papiertje dat we klaar zijn met het aflossen van alle schulden."

Terugkijkend heeft Adrie niet het idee dat Van Puijfelik iets verkeerd heeft gedaan. "Weet u wat ik het ergste vind? Ik was superblij met de vrijspraak van het Hof, maar het schip was al gezonken. Achteraf bezien is het gewoon een totaal belachelijke zaak geweest." Hörchner is het roerend met hem eens: "Het rare is dat van mensen met vrij weinig opleiding, maar een leven lang keihard werken, verwacht wordt dat ze precies weten hoe de Europese regelgeving in elkaar steekt, terwijl die officier van justitie zelf niet eens weet hoe het precies zit. Dat de drie rechters van de rechtbank Zeeland West-Brabant die regelgeving totaal verkeerd uitlegden, en dat er een advocaat voor nodig is en tien jaar lang procederen totdat het Hof uiteindelijk ook niet zegt hoe het precies in elkaar steekt. Het brengt ons terug bij de kern van het verhaal en dat is dat de jurisprudentie van de Raad van State uit 2008 en 2009 is bevestigd. *What's new?* Er is tien jaar lang heel veel negatiefs gezegd over de broers Van Puijfelik. Ze zijn hun bedrijf kwijtgeraakt, hun woningen, hun pensioen, er zijn 125 mensen op straat komen te staan en het eind van het verhaal is dat de heren zijn vrijgesproken en niemand in de oudpapierhandel iets opsteekt van deze uitspraak." Ook het OM lijkt weinig lering uit de zaak te kunnen trekken. "Deze zeer complexe en juridisch omvangrijke zaak staat op zichzelf. Wij sporen strafbare feiten op en vervolgen in overleg en in samenwerking met onze partners als regels niet nageleefd worden", luidt de nogal neutrale reactie.

Ondertussen zijn de zoons van de broers Van Puijfelik het bedrijf Recycling Continue gestart, gespecialiseerd in oud papier. Op de website van het bedrijf staat de lange historie van de familieonderneming beschreven. Van de naam Van Puijfelik ontbreekt echter ieder spoor. "Dat is bewust. Ze timmeren goed aan de weg, maar kunnen er geen negatieve verhalen meer bij hebben", laat Adrie weten. Naast de Evoa-zaak speelde de afgelopen jaren namelijk ook een zaak rond drugs die in een container bestemd voor Van Puijfelik waren aangetroffen. Hoewel Adrie altijd is blijven zeggen onschuldig te zijn, is hij hier wel voor veroordeeld. "Gelukkig gaan die negatieve verhalen nu langzaam weg", voegt hij nog toe. Koestert hij nog wrok? "Nee, nu niet meer. Wat Rogier zegt, is uiteindelijk het beste: we moeten het boek sluiten."